

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Zagranicznego W. Spółki  
z ograniczoną odpowiedzialnością w R.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.  
z udziałem zainteresowanych: Z. K., D. K., A. R., M. S., R. T. i M. W.  
o ustalenie płatnika składek,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 6 października 2020 r.,  
zażalenia Przedsiębiorstwa Zagranicznego W. Spółki z ograniczoną  
odpowiedzialnością w R.  
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 22 kwietnia 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

**oddala zażalenie.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 3 października 2019 r., oddalił, co do istoty sprawy, apelację Przedsiębiorstwa Zagranicznego W. spółki z o.o. w R. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 8 września 2017 r., wydanego w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Zagranicznego W. spółki z o.o. w R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczącej ustalenia płatnika składek.

Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem został doręczony odwołującej się spółce w dniu 9 grudnia 2019 r. (k. 554) a następnie ustanowionemu na wniosek odwołującej się pełnomocnikowi z urzędu w dniu 23 stycznia 2020 r. (k. 569).

Pełnomocnik z urzędu wniósł w imieniu Przedsiębiorstwa Zagranicznego W. spółki z o.o. skargę kasacyjną w dniu 26 marca 2020 r. (k. 583).

Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z 22 kwietnia 2020 r., odrzucił skargę kasacyjną jako złożoną po terminie. W ocenie Sądu, skoro odpis wyroku Sądu drugiej instancji został doręczony ustanowionemu z urzędu pełnomocnikowi 23 stycznia 2020 r., to termin do wniesienia skargi kasacyjnej upływał 23 marca 2020 r., a zatem skarga nadana w urzędzie pocztowym 26 marca 2020 r. została wniesiona z uchybieniem ustawowemu terminowi do jej wniesienia.

Strona skarżąca złożyła zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z 22 kwietnia 2020 r., wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W zażaleniu podniesiono zarzut naruszenia art. 398<sup>5</sup> § 1 k.p.c. przez odrzucenie wniesionej skargi kasacyjnej, chociaż została ona złożona z zachowaniem ustawowego terminu.

W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik z urzędu skarżącej spółki wyjaśniła, że nie została poinformowana o ustanowieniu jej pełnomocnikiem przed doręczeniem na adres kancelarii odpisu wyroku z uzasadnieniem. W celu wyjaśnienia sprawy i ustalenia, czego dotyczy to doręczenie, 27 stycznia 2020 r. pełnomocnik skontaktowała się telefonicznie z Sądem Apelacyjnym w (...), a po uzyskaniu informacji, że została ustanowiona pełnomocnikiem z urzędu, 30 stycznia 2020 r. zapoznała się z aktami sprawy (k. 570), w tym z pismem Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. z 8 stycznia 2020 r. w sprawie wyznaczenia jej pełnomocnikiem z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (k. 567).

W ocenie pełnomocnika skarżącej spółki, radca prawny, otrzymując z sądu jedynie odpis wyroku z uzasadnieniem, nie może przypuszczać, że został wyznaczony przez Okręgową Izbę Radców Prawnych pełnomocnikiem z urzędu.

Dopiero z chwilą doręczenia radcy prawnemu umocowania do działania w sprawie można mówić o skutecznym doręczeniu wyroku, a w związku z tym o rozpoczęciu biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione i z tej przyczyny zostało oddalone.

Niesporne są następujące okoliczności – odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem został doręczony ustanowionemu przez sąd i wyznaczonemu przez samorząd radcowski pełnomocnikowi 23 stycznia 2020 r. Dwumiesięczny termin na wniesienie skargi kasacyjnej (liczony od daty doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem pełnomocnikowi) upływał 23 marca 2020 r. Skarga kasacyjna została wniesiona (nadana w urzędzie pocztowym) 26 marca 2020 r.

Pełnomocnik strony skarżącej twierdzi, że o ustanowieniu jej pełnomocnikiem z urzędu dla odwołującej się spółki dowiedziała się w czasie rozmowy telefonicznej przeprowadzonej z Sądem Apelacyjnym 27 stycznia 2020 r., a następnie 30 stycznia 2020 r. zapoznała się z aktami sprawy, w tym z pismem Okręgowej Izby Radców Prawnych z 8 stycznia 2020 r., którym wyznaczono ją pełnomocnikiem z urzędu. Pisma tego nie otrzymała wcześniej na adres swojej kancelarii. Nie ma podstaw do kwestionowania prawdziwości tych twierdzeń pełnomocnika.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było to, od jakiej daty należy liczyć dwumiesięczny termin na wniesienie skargi kasacyjnej (art. 398<sup>5</sup> § 1 k.p.c.) – czy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem pełnomocnikowi strony skarżącej (jak przyjął Sąd Apelacyjny w zaskarżonym postanowieniu), czy od dnia, w którym pełnomocnik z urzędu będący radcą prawnym dowiedział się o tym, że został pełnomocnikiem ustanowionym przez sąd i wyznaczonym przez samorząd radcowski (jak sugeruje pełnomocnik strony skarżącej), w sytuacji, gdy najpierw dotarł do niego odpis orzeczenia z uzasadnieniem, a dopiero po kilku dniach informacja, że został ustanowiony pełnomocnikiem.

Kwestia ta została już rozstrzygnięta w orzecznictwie Sądu Najwyższego, mianowicie w postanowieniu z 14 stycznia 2015 r., II CZ 81/14 (LEX nr 1656481)

przyjęto, że doręczenie dokonane do rąk pełnomocnika wskazanego w zawiadomieniu okręgowej rady adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych jest skuteczne, niezależnie od tego, czy został on wcześniej powiadomiony przez organy samorządowe o wyznaczeniu i czy dokonując doręczenia sąd poinformował go, że kieruje do niego korespondencję jako do pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy argumentował, że zapewnienie stronie pomocy prawnej z urzędu wymaga podjęcia czynności nie tylko przez sąd, lecz także współdziałania organów samorządu adwokatury lub radców prawnych. Postępowanie mające na celu ustanowienie dla strony adwokata lub radcy prawnego wszczyna wniosek strony (art. 117 § 1-4 k.p.c.), o którego zasadności sąd rozstrzyga postanowieniem (art. 117 § 5 k.p.c.). Jest to jednak postanowienie przesądzające jedynie o prawie strony do skorzystania z pomocy prawnej świadczonej przez profesjonalnego pełnomocnika nieodpłatnie lub częściowo odpłatnie, sąd nie ustanawia pełnomocnika imiennie, nawet jeśli wnioskująca strona, korzystając z możliwości przewidzianej w art. 117<sup>3</sup> § 3 k.p.c., wskazała osobę, której pomoc chciałaby uzyskać. Sąd, po wydaniu postanowienia o ustanowieniu pełnomocnika, zwraca się do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych o wyznaczenie imiennie adwokata lub radcy prawnego, doręczając organowi samorządu odpis postanowienia będącego źródłem obowiązku wyznaczenia adwokata lub radcy przez samorząd, jak również – wraz z decyzją o wyznaczeniu – podstawą jego umocowania do reprezentowania strony. Decyzję konkretyzującą osobę adwokata lub radcy prawnego organ samorządu podejmuje niezwłocznie, nie później niż w terminie dwóch tygodni, zawiadamiając o tym sąd. Zgodnie z art. 118 k.p.c. ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem mu pełnomocnictwa procesowego, które jednak do czasu wyznaczenia konkretnego pełnomocnika i zawiadomienia o tym sądu przez organ samorządu adwokackiego lub radcowskiego pozostaje blankietowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 1998 r., II UZ 13/98, OSNAPIUS 1999, nr 4, poz. 149). Wybór adwokata lub radcy prawnego, który zastępować będzie z urzędu stronę, jest decyzją organu samorządu zawodowego, dokonywaną w granicach jego kompetencji. Pozostawienie decyzji o wyznaczeniu osoby pełnomocnika samorządowi

zawodowemu milcząco zakłada jej uzgodnienie z wyznaczanym członkiem samorządu, a co najmniej poinformowanie go o fakcie nałożenia na niego przez władze samorządowe określonego obowiązku. Zawiadomienie sądu o osobie i adresie do doręczeń wyznaczonego pełnomocnika, do którego okręgowa rada adwokacka lub okręgowa izba radców prawnych jest zobligowana na podstawie art. 117<sup>3</sup> § 2 k.p.c., powoduje, że sąd od chwili otrzymania zawiadomienia traktuje postępowanie w sprawie ustanowienia pełnomocnika świadczącego stronie pomoc prawną z urzędu za zakończone, a wskazaną osobę za umocowaną w świetle art. 118 k.p.c. do reprezentowania strony na podstawie dotychczas blankietowego postanowienia o ustanowieniu adwokata lub radcy prawnego. Artykuł 117<sup>3</sup> § 2 k.p.c. uprawnia sąd do oparcia się na zawiadomieniu otrzymanym od właściwego organu samorządu adwokatury lub radców prawnych, które w tym zakresie traktować należy analogicznie jak zawiadomienie o wypowiedzeniu pełnomocnictwa, wywołujące z chwilą zawiadomienia skutek prawny w stosunku do sądu (art. 94 § 1 k.p.c.). Doręczenie dokonane do rąk pełnomocnika wskazanego w zawiadomieniu okręgowej rady adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych jest więc skuteczne, niezależnie od tego, czy został on powiadomiony przez organy samorządowe o wyborze i czy dokonując doręczenia sąd poinformuje go, że kieruje do niego korespondencję jako do pełnomocnika z urzędu.

Podobny pogląd przedstawił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 2 marca 2012 r., I UZ 40/12 (OSNAPiUS 2013, nr 9-10, poz. 19), przyjmując, że konsekwencje wynikające z wyznaczenia adwokata lub radcy prawnego pełnomocnikiem z urzędu następują z chwilą, gdy sąd uzyska od okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych informację o wyznaczeniu adwokata (radcy prawnego) wraz z informacją o jego adresie do doręczeń (art. 117<sup>3</sup> § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy, rozpoznający zażalenie wniesione w obecnej sprawie, podzielił przywołane poglądy, co prowadziło do wniosku, że skarga kasacyjna została wniesiona z przekroczeniem ustawowego terminu. Uzasadniało to jej odrzucenie przez Sąd Apelacyjny, a tym samym zażalenie jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. w związku z art. 398<sup>14</sup> k.p.c.

